

Mladi za napredek Maribora 2016

33. srečanje

**SOCIALNA VKLJUČENOST UČENCEV S POSEBNIMI
POTREBAMI**

Raziskovalno področje: pedagogika

Raziskovalna naloga

PROSTOR ZA NALEPKO

Avtor: NIKA FEKONJA
Mentor: BRIGITA NOJIČ
Šola: OŠ SLAVE KLAVORE MARIBOR

Maribor, februar 2016

Mladi za napredek Maribora 2016
33. srečanje

**SOCIALNA VKLJUČENOST UČENCEV S POSEBNIMI
POTREBAMI**

Raziskovalno področje: pedagogika

Raziskovalna naloga

PROSTOR ZA NALEPKO

Maribor, februar 2016

Kazalo vsebine

POVZETEK.....	6
1 UVOD.....	8
2 ZGODOVINSKI POGLED NA UČNE TEŽAVE.....	9
2.1 Učne težave – pogled v preteklost	9
2.1.1 Učne težave in šolski neuspeh.....	9
2.1.2 Selektivnost osnovne šole	10
2.1.3 Prva vzgojna svetovalnica.....	11
3 PRAVNI VIDIKI UČNIH TEŽAV	12
3.1 Mednarodni pravni viri	12
3.2 Pregled pomembnih členov po zakonih in pravilnikih v RS.....	13
3.3 Izzivi učne neuspešnosti v Sloveniji	14
4 UČENCI Z UČNIMI TEŽAVAMI	15
4.1 Trije osnovni tipi učnih težav.....	15
4.2 Področja oziroma podskupine učnih težav.....	16
4.3 Splošne in specifične učne težave	16
4.3.1 Kriteriji za prepoznavanje specifičnih učnih težav	18
4.3.2 Razlikovanje nižje in višje stopnje težavnosti specifičnih učnih težav ali prepoznavanje otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja za usmerjanje	19
4.4 Strategije in ukrepi pomoči	20
5 HIPOTEZE	22
6 METODOLOGIJA	22
6.1 Interpretacija podatkov	22
7 POGLED UČITELJEV IN UČENCEV NA UČENCE S POSEBNIMI POTREBAMI..	23
7.1 Rezultati anketiranja in interpretacija – učitelji	23
7.1.1 Analiza odgovorov učiteljev, ki so sodelovali v anketi glede na spol, starost in leta poučevanja.....	23
7.1.2 Analiza ankete učitelji	25
7.2 Rezultati anketiranja in interpretacija – učenci.....	30
7.2.1 Analiza učenci, ki so sodelovali v anketi glede na spol in razred	30
7.2.2 Analiza ankete učenci	31
8 DRUŽBENA ODGOVORNOST	41
9 RAZPRAVA.....	42
10 ZAKLJUČEK	44
PRILOGE.....	45
VIRI	49

Kazalo tabel

<i>Tabela 1: Število učiteljev glede na spol</i>	23
<i>Tabela 2: Starost učiteljev</i>	23
<i>Tabela 3: Število učiteljev po stopnji izobrazbe</i>	24
<i>Tabela 4: Število let poučevanja</i>	24
<i>Tabela 5: Število učiteljev glede na mnenje o znanju s področja posebnih potreb</i>	25
<i>Tabela 6: Število učiteljev glede na mnenje o sprejetosti učencev s posebnimi potrebami</i>	26
<i>Tabela 7: Mnenje učiteljev o ustreznosti šole</i>	27
<i>Tabela 8: Sodelovanje staršev</i>	28
<i>Tabela 9: Število učencev glede na spol in razred.....</i>	30
<i>Tabela 10: Imaš v razredu sošolca s posebnimi potrebami?</i>	31
<i>Tabela 11: Meni, da imaš dovolj informacij o njegovih posebnih potrebah?</i>	32
<i>Tabela 12: Pridobitev informacij o njegovih posebnih potrebah</i>	32
<i>Tabela 13: Kje so pridobili informacije?.....</i>	33
<i>Tabela 14: Ali si mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?</i>	34
<i>Tabela 15: Katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo?</i>	35
<i>Tabela 16: Kdo ti pri razumevanju posebnih potreb priskoči na pomoč?</i>	36
<i>Tabela 17: Ali si mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?</i>	37
<i>Tabela 18: Koliko prilagajanja vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?</i>	38
<i>Tabela 19: Kaj bi predlagal kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?</i>	39

Kazalo grafov

<i>Graf 1: Število učiteljev glede na spol</i>	23
<i>Graf 2: Starost učiteljev</i>	23
<i>Graf 3: Število učiteljev po stopnji izobrazbe</i>	24
<i>Graf 4: Število let poučevanja</i>	24
<i>Graf 5: Število učiteljev glede na mnenje o znanju s področja posebnih potreb</i>	25
<i>Graf 6: Število učiteljev glede na mnenje o sprejetosti učencev s posebnimi potrebami</i>	26
<i>Graf 7: Mnenje učiteljev o ustreznosti šole</i>	27
<i>Graf 8: Sodelovanje staršev</i>	28
<i>Graf 9: Število učencev glede na spol in razred</i>	30
<i>Graf 10: Imaš v razredu sošolca s posebnimi potrebami?</i>	31
<i>Graf 11: Meniš, da imaš dovolj informacij o njegovih posebnih potrebah?</i>	32
<i>Graf 12: Pridobitev informacij o njegovih posebnih potrebah</i>	33
<i>Graf 13: Kje so pridobili informacije?</i>	33
<i>Graf 14: Ali si mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?</i>	34
<i>Graf 15: Katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo?</i>	35
<i>Graf 16: Kdo ti pri razumevanju posebnih potreb priskoči na pomoč?</i>	36
<i>Graf 17: Ali si mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?</i>	37
<i>Graf 18: Koliko prilagajanja vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?</i>	38
<i>Graf 19: Kaj bi predlagal kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?</i>	39

Kazalo slik

<i>Slika 1: Strategije učenja in poučevanja</i>	17
---	----

POVZETEK

Danes veliko govorimo o učencih s posebnimi potrebami. Še ne tako dolgo nazaj so bili učenci, ki so imeli velike težave pri učenju in posledično pri socialnem vključevanju, vključeni v šole s prilagojenim programom. Zdi se, da velikokrat neupravičeno.

Po Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Ur. l. RS 58/2011) se med otroke s posebnimi potrebami uvrščajo:

otroci z motnjami v duševnem razvoju, gluhi in naglušni otroci, slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, dolgotrajno bolni otroci, otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami ter otroci z avtističnimi motnjami.

Največja skupina, ki je najpogosteje zastopana v večinskih šolah, je skupina otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, ki po zakonu prejema dodatno strokovno pomoč in je deležna določenih, z zakonom predpisanih, prilagoditev za premagovanje primanjkljajev.

V raziskovalni nalogi bom predstavila:

- kako učenci sprejemajo učence, ki prejema dodatno strokovno pomoč,
- kakšen pogled na otroke s posebnimi potrebami imajo učitelji.

Namen raziskave je raziskati področje socialne vključenosti učencev s posebnimi potrebami z vidika učencev – sošolcev in z vidika učiteljev.

Podatke, pridobljene z raziskovalno nalogo, bom uporabila za ozaveščanje sošolcev in širše javnosti, kako pomembno je, da vsakega človeka, ne glede na motnjo socialno vključujemo in sprejemamo ter mu pri tem, koliko lahko, pomagamo.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji mentorici, ki mi je skozi celotno nalogo pomagala, stala ob strani in me vodila skozi moje prve korake raziskovanja. Zahvala gre tudi profesorici slovenščine, ki je mojo nalogo z veseljem lektorirala. Zahvaljujem se tudi vsem ostalim učiteljem razredne in predmetne stopnje ter učenkam in učencem 5., 7. in 8. razredov, da so si vzeli čas in z razmišljanjem rešili anketo. Posebno pa se zahvaljujem svojim staršem, ki so mi pomagali, me vzpodbujali, mi stali ob strani in verjeli vame. Brez vseh vas ne bi bila naloga takšna, kot sem si jo zastavila.

1 UVOD

V svojem življenju poskušam biti obzirna do vseh, tudi do tistih, ki so malo »drugačni« od mene. Danes je v vsako šolo vključenih kar nekaj učencev s t. i. posebnimi potrebami, ki so za uspešno dosego izobraževalnih ciljev po Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami opredeljeni kot otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja in jim zato pripada dodatna strokovna pomoč specialnih pedagogov, pedagogov ali učiteljev drugih specialnih znanj ter prilagoditve za lažje doseganje minimalnih oz. temeljnih učnih ciljev.

Za raziskovalno nalogo sem si izbrala ciljno skupino učencev s posebnimi potrebami, ker menim, da tudi oni potrebujejo ustrezno pozornost, pomoč in izobraževanje in da jim je omogočena čim boljša socialna vključenost v širšo skupnost.

2 ZGODOVINSKI POGLED NA UČNE TEŽAVE

2.1 Učne težave – pogled v preteklost

Skozi zgodovinski razvoj je družba namenjala vedno večjo pozornost začetkom obveznega šolanja in jo umestila kot pomembno in obvezno izkušnjo v življenju posameznika in življenju družbe kot celote.

Pomembni merili osebnostne vrednosti sta postali učna učinkovitost in socialna uspešnost. Skozi zgodovinski razvoj so otroci to vrednostno normo družbe sprejeli, šolanje pa je tako postalo preizkušnja, od katere je bila (in je tudi danes) odvisna otrokova predstava o lastnih zmožnostih in lastni vrednosti (Šilih, 1961; Mikuš-Kos, 1972).

Za šolsko manj uspešne otroke je pomenil začetek obveznega šolanja in povečanje učnih zahtev velike težave. Do takrat so bile zahteve glede šolanja in šolskega znanja znatno manjše kot v sedanjosti. Šolska neuspešnost niti v šoli niti v družini ni sprožala posebnih pritiskov. S pojavom obveznega osnovnega šolanja se je to spremenilo, saj otrok šolanja ni mogel več opustiti (Mikuš-Kos, 1972).

2.1.1 Učne težave in šolski neuspeh

V preteklosti so različni viri in literature uporabljale izraze, s pomočjo katerih so strokovnjaki opisovali in opredeljevali učni, šolski neuspeh in učne težave. Navajamo nekatere v slovenskem prostoru uporabljene izraze, ki se nanašajo na obravnavanje učnega neuspeha in se povezujejo z opredeljevanjem učnih težav (Pulec Lah, 2011):

- težaven otrok, vzgojne in šolske težave otrok, slab šolski uspeh (Šegula, Puhar in Šilih, 1956);
- učne težave, učenci, ki se počasi razvijajo, periodično nihajo, so neenakomerno pozorni, so na spodnjem robu povprečja ali blizu podpovprečja (Šilih, 1961);
- osip, ponavljalci, šolsko/učno neuspešni, šolsko slabši učenci (Franković, 1963; Bric, 1963; Oberlintner, 1965);
- specifične učne težave (Žerovnik, 1970);
- otroci z motnjami v razvoju, nemirni učenci: otroci z blažjimi motnjami ali posebnostmi možganskega delovanja (Mikuš-Kos in Svetiona, 1971);
- legastenija (Šali, 1971);
- edukacijske težave, šolska slabša uspešnost (Galeša, Gartner in Palir, 1972);

- otrok, ki se težko uči (Uranjek in Lovšin, 1972);
- šolsko neuspešni učenci – med njimi otroci s specifičnimi učnimi nesposobnostmi in z vedenjskimi motnjami (Svetina, 1972);
- šolsko neuspešni, posebne učne težave/motnje (Mikuš-Kos, 1972; Lužnik, 1972);
- otroci z motnjami, motnje storilnosti, sposobnostni odkloni (Jelenc, 1972);
- učno neuspešni učenci, specifične pedagoške težave, zmanjšana učna storilnost (Vivod, 1972);
- otroci s specifičnimi učnimi težavami, motnjami, sposobnostnimi okrnjenostmi, šolske težave (Mikuš-Kos, 1979);
- blažji razvojni zaostanek, normalno inteligentni otroci z različnimi psihičnimi težavami,
- otroci z neharmoničnim razvojem z delnimi primanjkljaji (Skalar, 1979);
- hiperkinetični sindrom, specifične učne težave, minimalna cerebralna disfunkcija (Mikuš--Kos, 1985);
- posebnost, izjemnost, normalnost (Bečaj, 1987);
- otroci s specifičnimi učnimi težavami, otroci, pri katerih so sposobnosti abstraktnega mišljenja slabše razvite (Mikuš-Kos, 1987);
- drugačni otrok (Makarovič, 1987);
- drugačni in različni učenci (Pediček, 1987).

2.1.2 Selektivnost osnovne šole

Od 60 do 80 let 20. stoletja je bilo osnovno šolstvo izrazito selektivno. V tem času je bilo v posebni šoli veliko število učencev, ki tja niso sodili. Višek širjenja posebnega šolstva znotraj slovenskega prostora je bil dosežen leta 1976 in 1977. Takrat je bilo v Sloveniji največje število otrok v posebnih institucijah. Učenci z nižjimi intelektualnimi sposobnostmi (z lažjo motnjo v duševnem razvoju, mejni primeri) ter nekateri s povprečnimi sposobnostmi in z izrazitimi specifičnimi učnimi težavami so bili v veliki večini izločeni iz redne osnovne šole. Znotraj posebne vzgoje in izobraževanja, ki je bilo leta 1960 z Zakonom o posebnem šolstvu uradno ločeno od rednega osnovnega šolstva, so bili v obdobju 1960-1980 vključeni tudi nekateri učenci, katerih težave bi danes opredelili s pojmi splošne in specifične učne težave. Zaradi visokega odstotka šolskega osipa je osnovna šola doživljala kritike in pritožbe.

Pojavila se je zahteva po manj selektivni šoli, pri tem se je mnogo govorilo in pisalo tudi o razvojnih smernicah šole, ki naj bi bila bolj vključujoča.

Raziskava o vzrokih takratnega osipa v osnovni šoli (Galeša idr., 1969, v Galeša, 2004) je največ vzrokov za visok osip v šoli našla v previsoki selektivnosti šole, naravnosti šole bolj v snov kot v otroka in v nerazvitosti potrebne pomoči pri številnih razvojnih in učnih težavah otrok.

2.1.3 Prva vzgojna svetovalnica

Leta 1952 je bila pod okriljem Zveze prijateljev mladine in pod vodstvom slovenskega pedagoga, prof. Gustava Šiliha, v Mariboru ustanovljena prva vzgojna svetovalnica (Strmčnik, 1993). Leta 1955 ji je sledila ustanovitev vzgojne posvetovalnice v Ljubljani. Posvetovalnici sta predhodnici Svetovalnega centra za otroke, mladostnike in starše v Mariboru in Ljubljani. Vzgojna svetovalnica, ki je bila ustanovljena v Mariboru, je bila prva tovrstna ustanova v Sloveniji.

Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani je od leta 1979 organiziral intenzivno dopolnilno izobraževanje učiteljev in drugih pedagoških delavcev v povezavi s problemi, ki so se nanašali na učenje in šolsko situacijo (motnje koncentracije, nemirnost med poukom, specifične težave pri branju, pisanju ali računanju, pomanjkanje učnih navad, strah, agresivnost v šolski situaciji itd.). Začetna predavanja in krajši seminarji so prerasli v večdnevne seminarje, nekajmesečne treninge in delavnice. Učitelj je tako lahko pomagal tudi tistim otrokom, katerih težave so bile izražene v blažji obliki in niso zahtevale posebne strokovne obravnave (Magajna in Gradišar, 1990). V letih od 1978-1994 je postal vodilna ustanova na področju varovanja duševnega zdravja otrok. V sedanjem času je največja mentalno-higienska služba v Sloveniji po številu otrok, po številu obravnav oz. obiskov in tudi po številu ter strokovni usposobljenosti redno zaposlenih delavcev (Slodnjak, 2006).

3 PRAVNI VIDIKI UČNIH TEŽAV

3.1 Mednarodni pravni viri

Mednarodni pravni viri dajejo smernice za natančnejše urejanje pravice do izobraževanja, kar je v pristojnosti posameznih držav. Enotna ureditev na tem področju ni mogoča zaradi zgodovinskih, ekonomskih, socioloških in političnih značilnosti posamezne države, ki jih je potrebno upoštevati pri oblikovanju zakonodaje. Ključni dokumenti na tem področju so Splošna deklaracija o človekovih pravicah, Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Konvencija o otrokovih pravicah in Konvencija o pravicah invalidov.

Pravico vsakogar do izobraževanja omenja že Splošna deklaracija o človekovih pravicah (1948). Namen izobraževanja je poln razvoj človekove osebnosti, pospeševanje razumevanja, strpnosti in spoštovanja človekovih pravic ter temeljnih svoboščin (26. člen). Podobno je pravica do izobraževanja, opredeljena v 13. členu Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (1966). Protokol št. 1 h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin daje opredelitev pravice do izobraževanja, ko pravi, da ne sme biti odvzeta nikomur (2. člen) (1950).

Podpisnice Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah (1989) priznavajo vsakemu otroku pravice, opredeljene v njej – tudi pravico do izobrazbe, brez razlikovanja in ne glede na raso, spol, jezik, invalidnost. Še določnejša je vsebina 23. člena konvencije, v katerem je otrokom s telesno prizadetostjo ali motnjo v duševnem razvoju priznana pravica do posebne skrbi. Obenem so države dolžne spodbujati in zagotavljati pomoč zanje – ena od oblik takšne pomoči je pravica do učinkovitega dostopa do izobraževanja in pravica biti deležen izobraževanja, usposabljanja.

Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov (2006) (Državni zbor jo je ratificiral 15. 4. 2008) obravnava in invalidom priznava pravico do izobraževanja v 24. členu. Pogodbenice morajo zagotoviti vključujoč izobraževalni sistem. Slednji naj bo usmerjen v razvijanje razvoja posameznikovih zmožnosti, občutka dostojanstva in lastne vrednosti ter krepitev spoštovanja človekovih pravic in sprejemanja raznolikosti. Omogočiti mora razvoj duševnih in telesnih sposobnosti oseb ter njihovo učinkovito vključevanje v družbo. Pri uresničevanju

pravice do izobraževanja morajo države zagotoviti, da imajo invalidi dostop do kakovostnega, brezplačnega šolanja na osnovnošolski in srednješolski ravni, pri čemer so upravičeni do primernih prilagoditev glede na svoje potrebe in do ustrezne pomoči znotraj splošnega izobraževalnega sistema.

Nezavezujoča Salamanška izjava (1994) je bila sprejeta na svetovni konferenci na UNESCO o izobraževanju oseb s posebnimi potrebami. Prisotni so soglašali o nujnosti zagotavljanja izobraževanja otrokom, mladim inr odraslim, ki imajo posebne potrebe – v okviru rednega izobraževanja. Podali so smernice, naj bo otrokom s posebnimi potrebami omogočeno šolanje v rednih šolah, šole pa naj se odzovejo z ustreznimi prilagoditvami v skladu s potrebami učencev.

3.2 Pregled pomembnih členov po zakonih in pravilnikih v RS

Zakon o osnovni šoli

- 12. člen – izobraževanje učencev s posebnimi potrebami
»Učenci s posebnimi potrebami so učenci, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojen program osnovne šole oz. posebni program vzgoje in izobraževanja (izvaja se v OŠPP). Ti učenci so glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovir oz. motnje opredeljeni v zakonu, ki ureja usmerjanje OPP.«
- 12. a člen
»Učenci z učnimi težavami so učenci, ki brez prilagoditev metod in oblik dela pri pouku težko dosegajo standarde znanja. Šola tem učencem prilagodi metode in oblike dela pri pouku, ter jim omogoči vključitev v dopolnilni pouk in druge oblike individualne in skupinske pomoči.«
- 49. člen – otroci s posebnimi potrebami
»Starši imajo pravico otroka s posebnimi potrebami iz prvega odstavka 12. člena vpisati v osnovno šolo v šolskem okolišu, v katerem stalno oz. začasno prebiva, razen če je otroku z odločbo o usmerjanju določena druga ustrezna osnovna šola, v kateri se praviloma določi najbližja ustrezna šola.«

Zakon o usmerjanju otrok s posebni potrebami – ZUOPP

- 7. člen – prilagajanje izvajanja programov

»Otrokom s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja lahko prilagodi organizacija, način preverjanja znanja, napredovanje, časovna razporeditev pouka ter zagotovitev dodatne strokovne pomoči.«

3.3 Izzivi učne neuspešnosti v Sloveniji

Tudi v Sloveniji se soočamo z učenci, ki niso uspešni v šoli ali šolanje celo opustijo, in posledicami njihove odločitve. Ob bok začetku ameriških raziskav o posledicah osipa mladih je v Sloveniji oral ledino Galeša (Galeša, Gartner in Palir, 1972). Ta opredeli tri vrste osipa (prav tam, str. 68-69). Te so generacijski (delež učencev, ki v 8 letih niso uspešno zaključili osemletke), finalni (delež učencev, ki tudi po 9 ali 10 letu niso zaključili osemletke) ter latentni osip (delež učencev, ki so sicer uspešno zaključili šolanje, vendar so njihovi šolski dosežki pod njihovimi intelektualnimi potenciali). V okviru ekonomskih posledic Galeša poudarja, da je cena šolanja v šolah s prilagojenim programov višja od cene šolanja v večinski šoli (prav tam, str. 74). Prav tako učenci, ki v osemletko hodijo še leto ali dve, povzročijo državi za toliko let dodatne stroške, po drugi strani se kasneje vključijo na trg dela. In zaključuje, da v Sloveniji primanjkuje strokovno usposobljenih kadrov, saj jih veliko odide v tujino. Skrbi ga tudi, ker premalo učencev moškega spola konča osemletko. Predvideva, da bo zaradi težje zaposljivosti učno neuspešnih učencev postala v prihodnosti večja brezposelnost velik problem države. V svoji raziskavi analizira vpliv nekaterih dejavnikov (strukturo odnosov v družini, negativen odnos učiteljev in slaba prilagojenost otrok) na osip ter predlaga vrsto predlogov za preventivo osipa in slabe prilagojenosti otrok (prav tam, str. 254-258).

Za vodilni strokovni in politični koncept na področju vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami dandanes tako po svetu kot pri nas velja t. i. koncept vključevanja. Temeljno izhodišče vključujočega načina dela z učenci s posebnimi potrebami je pogled na otroke v učilnici kot na skupnost različnih, izvirnih posameznikov. Ko se o posebnih potrebah učencev z učnimi težavami govori v jeziku vključevanja, se jih razume kot posebne zaradi različnosti in posebnosti (izvirnosti) samih učencev.

4 UČENCI Z UČNIMI TEŽAVAMI

4.1 Trije osnovni tipi učnih težav

Učne težave so pojav, ki je zelo raznolik, saj se za enakimi pritožbami o težavah pri branju, beganju pozornosti, odlaganju učenja ali čustvenih stiskah ob preverjanju znanja lahko skrivajo povsem različni vzroki. Kot pojav se učne težave razprostirajo od lažjih do težkih, od preprostih do kompleksnih, od kratkotrajnih (prehodnih) do tistih, ki so vezane na čas šolanja ali trajajo vse življenje.

TIP I

Pri prvem tipu so vzroki težav primarno v učenčevem okolju. V to skupino spadajo težave pri učenju, ki so posledica kulturne in ekonomske prikrašnosti, pomanjkljivega ali neustreznega poučevanja ter težav, povezanih z večjezičnostjo in večkulturnostjo.

TIP II

Vzroki drugega tipa težav so v kombinaciji dejavnikov med posameznikom in okoljem. V posameznem otroku ali mladostniku so določeni notranji dejavniki, ki pomenijo večjo ranljivost, večjo nagnjenost k razvoju določenih splošnih ali specifičnih učnih težav. Vendar pa se bodo učne težave in neuspešnost odkrito pojavljale le, če okolje (metode, gradiva, klima ipd.) ni načrtovano in usposobljeno za ustrezno reševanje teh ranljivosti, posebnosti ali nagnjenosti.

TIP III

Pri tretjem tipu težav pa so vzroki primarno v posamezniku (nevrolška motnja, razvojne ali motivacijske posebnosti, zmerne do težje specifične motnje učenja itd.). Ta tip težav je običajno najbolj resen, kroničen in pogosto vključuje več področij. Otroci s tem tipom bodo verjetno imeli težave in potrebovali bodo večje prilagoditve tudi v okoljih, ki so z običajnega vidika ustrezna. Največjo skupino tretjega tipa predstavljajo učenci z zmerno in predvsem hujšo obliko specifičnih učnih težav.

4.2 Področja oziroma podskupine učnih težav

Te podskupine so:

- lažje in zmerne specifične učne ter jezikovne težave,
- učne težave zaradi motnje pozornosti in hiperaktivnosti,
- učne težave zaradi splošno upočasnjene razvoja,
- učne težave zaradi slabše razvitih samoregulacijskih spretnosti,
- učne težave zaradi pomanjkljive učne motivacije,
- čustveno pogojene težave pri učenju,
- učne težave zaradi drugojezičnosti ter socialno-kulturne drugačnosti,
- učne težave zaradi socialno-ekonomske oviranosti.

Z vidika celovite skrbi na področju učnih težav je pomembno, da je šola pozorna tudi na učence z blažjimi vidnimi, slušnimi, govornimi in/ali motoričnimi okvarami. Teh učencev ne usmerjajo v izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, ker zaradi svojega blagega primanjkljaja ne potrebujejo individualiziranega programa. Pomembno je zato, da so razredniki in vsi učitelji, ki poučujejo v oddelku, pozorni na blage primanjkljaje takih učencev in da jim zagotovijo ustrezne manjše prilagoditve v učnem okolju (npr. prilagoditev sedežnega reda, učnega gradiva ipd.), če jih potrebujejo.

Učna neuspešnost je lahko absolutna ali relativna. Pri **absolutnem** učnem neuspehu težave pri učenju vodijo do negativnih ocen ali ponavljanja razreda. O **relativni učni neuspešnosti** ali **učencih**, ki so **storilnostno podpovprečni**, pa govorimo, ko učenčevi dosežki sicer zadoščajo za napredovanje, vendar so nižji od dosežkov, ki bi jih lahko pričakovali glede na ugotovljene intelektualne sposobnosti.

4.3 Splošne in specifične učne težave

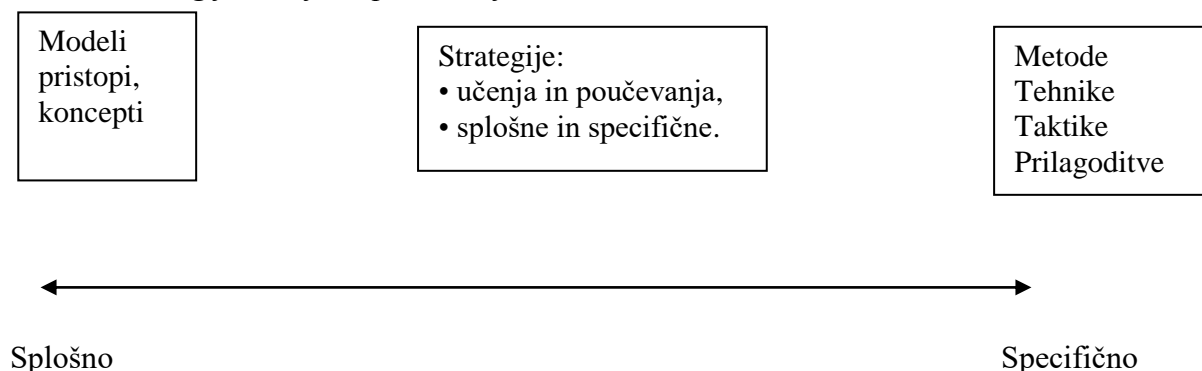
Učne težave delimo na **splošne** in **specifične**. Oboje se razprostirajo od lažjih do težjih, od enostavnih do zapletenih in po trajanju od težav, ki so vezana na krajša oziroma daljša obdobja šolanja, do težav, ki lahko trajajo vse življenje. Nekateri učenci imajo samo splošne učne težave, nekateri le specifične, mnogi imajo učne težave obeh vrst.

Učenci s specifičnimi učnimi težavami ali motnjami učenja specifične narave so zelo raznolika skupina učencev, pri katerih se zaradi znanih in neznanih motenj ali razlik v delovanju centralnega živčnega sistema kljub povprečnim ali nadpovprečnim intelektualnim sposobnostim pojavljajo izrazite težave pri branju, pisanju, pravopisu in računanju. Kažejo se tudi zaostanki v razvoju in/ali primanjkljaji pozornosti, pomnjenja, mišljenja, koordinacije, komunikacije, socialnih sposobnosti in emocionalnega dozorevanja. Primanjkljaji vplivajo na kognitivno predelovanje besednih in nebesednih informacij, ovirajo osvajanje, avtomatizacijo šolskih veščin ter vse življenje vplivajo na učenje in vedenje. Primanjkljaji na posameznih področjih učenja so notranje narave in niso primarno pogojeni z neustreznim poučevanjem ter drugimi okoljskimi dejavniki, vidnimi, slušnimi ali motoričnimi okvarami, motnjami v duševnem razvoju oziroma z vedenjskimi in čustvenimi težavami (motnjami), čeprav se lahko pojavljajo skupaj z njimi.

Specifične učne težave lahko delimo v dve glavni skupini, ki vključujeta:

- **specifične primanjkljaje na ravni slušno-vidnih procesov**, ki povzročajo motnje branja (*disleksija*), pravopisne težave (*disortografija*) in druge učne težave, povezane s področjem jezika (npr. nekatere oblike specifičnih motenj pri aritmetiki itd.);
- **specifične primanjkljaje na ravni vidno-motoričnih procesov**, ki povzročajo težave pri pisanju (*disgrafija*), matematiki (*spacialna diskalkulija*), načrtovanju in izvajanju praktičnih dejavnosti (*dispraksija*) pa tudi na področju socialnih veščin.

Slika 1: Strategije učenja in poučevanja

Pojmi **pristop**, **model**, **koncept** se nanašajo na širša izhodišča, znotraj katerih so opredeljena okvirna, splošna načela, cilji, ideje, strategije in metode, ki gradijo njihovo značilno osnovo, okvir.

Strategija se nanaša na načrtovano uporabo kombinacije (največkrat tudi zaporedja) metod, tehnik oz. postopkov (Capel, Leask in Turner, 1995, v Mičić, Rupnik Vec in Vuradin Popovič, 1998), oblik dela in prilagoditev.

Učna metoda se nanaša na temeljne kategorije raznovrstnih aktivnosti v razredu, ki jih izvajajo učitelji in učenci, da bi uresničili učne cilje (Mičić idr., 1998, str. 11). Predstavlja kombinacijo specifičnih tehnik. *Primeri metod: besedne metode (npr. ustna razlaga, pogovor, ...), eksperimentalne metode (npr. eksperiment ali poskus, praktično delo).*

Učna tehnika predstavlja specifične postopke, izvedene v okviru strategije, metode ali oblike dela. Primeri: pojasnjevanje, opisovanje, pripovedovanje, presojanje, poročanje, opredeljevanje, ipd. (Mičić idr., 1998).

Oblike dela se nanašajo na organizacijo **vzgojno-izobraževalnega dela** glede na socialno komponento učenja, npr. učenje, delo v skupini, individualno delo, delo v paru, frontalno delo, skupinsko delo (Mičić idr., 1998).

Prilagoditve v vzgojno-izobraževalnem procesu se nanašajo na prilagajanje vzgojno-izobraževalnega procesa potrebam skupine ali posameznika, ki jih uporabljamo znotraj diferenciranega in individualiziranega poučevanja (časovne, organizacijske, prostorske, vsebinske prilagoditve ipd.).

4.3.1 Kriteriji za prepoznavanje specifičnih učnih težav

Da bi pri učencu lahko ugotovili, **ali ima specifične učne težave**, moramo to **dokazati z vsemi** petimi kriteriji:

- **prvi kriterij** – neskladje med učenčevimi splošnimi intelektualnimi sposobnostmi in njegovo dejansko uspešnostjo na določenih področjih učenja;
- **drugi kriterij** – obsežne in izrazite težave pri branju, pisanju, pravopisu in\ali računanju (pri eni ali več osnovnih štirih šolskih veščinah), ki so toliko izražene, da učencu onemogočajo napredovanje v procesu učenja;
- **tretji kriterij** – učenčeva slabša učna učinkovitost zaradi pomanjkljivih kognitivnih in metakognitivnih strategij (tj. sposobnosti organiziranja in strukturiranja učnih zahtev, nalog) ter motenega tempa učenja (hitrost predelovanja informacij, hitrost osvajanja znanja);
- **četrti kriterij** – motenost enega ali več psiholoških procesov, kot so pozornost, spomin, jezikovno procesiranje, socialna kognicija, percepcija, koordinacija, časovna in prostorska orientacija, organizacija informacij itn. Med najpomembnejšimi procesi,

ki jih je pri učencu z učnimi težavami treba preučiti, sta pozornost in spomin. Ugotavljanje primanjkljajev ali motenosti psiholoških procesov pomeni ugotavljanje primanjkljajev ali motenosti v predelovanju (procesiranju) informacij, ki je posledica tega, kako možgani sprejemajo, uporabljajo, shranjujejo, prikličejo in izražajo informacije. Za učenje so ključni naslednji načini in vidiki predelovanja informacij: vidno, slušno, zaporedno\racionalno in konceptualno\ celostno predelovanje, hitrost predelovanja ter pozornost;

- **peti kriterij** – izključenost okvar čutil (vida, sluha), motenj v duševnem razvoju, čustvenih in vedenjskih motenj, kulturne različnosti in neustreznega poučevanja kot glavnih povzročiteljev težav pri učenju. Okvare čutil, motnje v duševnem razvoju itn. se sicer lahko pojavljajo skupaj z glavnim povzročiteljem, pomembno je, da jih izključimo kot glavne povzročitelje.

4.3.2 Razlikovanje nižje in višje stopnje težavnosti specifičnih učnih težav ali prepoznavanje otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja za usmerjanje

V program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo usmerjamo učence s specifičnimi učnimi težavami višje stopnje.

Za **nižjo stopnjo težavnosti** je značilno:

- izvajanje na večini področij je znotraj območja, ki se pričakuje pri večini vrstnikov. Izvajanje na enem ali več področjih (branje, pisanje, računanje) je nižje od pričakovanega (npr. na spodnji meji pričakovanega).
- Učenec dosega pri nekaterih specifičnih temeljnih veščinah (npr. pri branju, pisanju, štetju, računanju itd.) raven, ki še zadostuje za zadovoljivo delovanje v okviru kurikula kot celote (tj. doseganje predpisanih standardov znanja), vendar je raven obvladanja veščine ovira za napredovanje v skladu z njegovimi zmožnostmi in drugimi dosežki.
- Metode dobre poučevalne prakse pri rednem in dopolnilnem pouku ne zadostujejo za premostitev zgoraj omenjenih težav, zato potrebuje druge individualne ali skupinske oblike pomoči, ki jih izvajajo učitelji, svetovalni delavci in\ali mobilni specialni pedagogi.

- Pri učencu lahko opazimo izogibanje obveznostim ali doživljanje frustracij pri nalogah, ki zahtevajo rabo njegovih šibkih funkcij, pripravljen pa se je lotiti reševanja drugih nalog.

Za **višjo stopnjo težavnosti** je značilno:

- učencu pomanjkljivo obvladovanje temeljnih spretnosti otežuje sledenje in napredovanje na širših področjih kurikula (npr. pismenost je na ravni, ki otroku zelo otežuje dostop do pisnih gradiv ali izvajanje pisnih nalog na katerem koli področju kurikula).
- Kljub skrbno zasnovanim (ciljno usmerjenim) oblikam pomoči ni opaznega napredka na področjih specifičnih primanjkljajev.
- Tudi različni alternativni pristopi in poskusi kompenziranja specifičnih primanjkljajev niso učinkoviti in ne zagotavljajo zadostnega napredovanja v okviru zahtev kurikula oziroma izobraževalnega programa (učnih načrtov).
- Pri učencu sta frustracija in oškodovano samospoštovanje kot posledici zgoraj omenjenih težav izražena do te mere, da postane splošno nemotiviran za učenje, izostaja od pouka, pri njem se pojavijo čustvene in\ali vedenjske težave.
- Učenci z izrazitimi specifičnimi učnimi težavami potrebujejo dodatno specialno strokovno pomoč, ki jo izvajajo specialni pedagogi ali učitelji na svojem predmetnem področju, če se se izpopolnjevali za delo z otroki s posebnimi potrebami.

4.4 Strategije in ukrepi pomoči

Sodobni pristopi pomoči: upošteva se celovita učenčeva osebnost, njegove vsakdanje življenjske razmere v šoli in doma ter življenjska perspektiva; usmerjeni so k vzpostavljanju takega učnega okolja, ki bo sposobno spodbuditi in razvijati učenčevo dejavno sodelovanje, dejavno izražanje misli, idej, spodbuditi, razvijati učenčeve interese, nadarjenost, močna področja, hkrati pa si prizadevajo razvijati uspešno sodelovanje med družino in šolo.

Eno od pomembnih načel je načelo partnerskega sodelovanja s starši. Za učence s težavami pri učenju je odnos med šolo in domom oziroma učitelji in starši še pomembnejši in odločilnejši kot za njihove vrstnike. V prizadevanjih za dobro sodelovanje s starši oziroma

družinami je treba preseči odnos iskanja krivde drug pri drugem za učenčeve težave in učni neuspeh, pretežno enosmernega posredovanja informacij, izkušenj in nasvetov ter ga nadomestiti z izvirnim delovnim projektom odraslih za otroka skupaj z njim. Šolski strokovni delavci to najbolje opravijo takrat, ko s starši vzpostavijo **delovni odnos**, da bi skupaj z njimi in njihovim otrokom odkrivali in raziskovali težavo ter določili potrebne korake prilagajanja in reševanja. Učenci in njihovi starši tako soustvarjajo potek učenja in potek pomoči, **soustvarjajo** dobre rešitve za otroka. Starši sodelujejo tudi pri vrednotenju učinkov pomoči.

Prilagajanje metod in oblik dela z učenci z učnimi težavami pri pouku, dopolnilnem pouku in v okviru podaljšanega bivanja

Pri izbiri metod in oblik dela z učenci z učnimi težavami se izhaja iz dobre poučevalne prakse ali metod dobrega poučevanja, ki naj bi jih učitelj praviloma uporabljal pri svojem delu z vsemi učenci, brezpogojno pa jih je dolžan uporabljati pri delu z učenci z učnimi težavami, ker so za njihovo učno uspešnost ključnega (življenjskega) pomena. Najpomembnejše značilnosti (kriteriji) dobre poučevalne prakse so:

- jasna strukturiranost poučevanja in učenja,
- učiteljeva pozitivna in podporna naravnost,
- spodbujanje in omogočanje aktivnega učenja,
- učenje osnovnih pojmov na način, da jih učenci razumejo, in preverjanje njihovega dejanskega razumevanja oziroma nerazumevanja,
- spremljanje učenčevega napredka,
- omogočanje sprotne povratne informacije učencu in od učenca,
- jasna in razumljiva navodila,
- delitev zapletenih učnih problemov na manjše enote, učenje po korakih, predvidevanje korakov,
- uporaba opor za učenje (materialnih, verbalnih in neverbalnih),
- navajanje primerov\modelov reševanja,
- spodbujanje in omogočanje več čutnega učenja,
- več urjenja veščin in utrjevanja znanja na različne načine,
- omogočanje učencem, da svoje znanje posredujejo na različne načine (ustno, pisno, praktično idr.),
- poučevanje učnih strategij (pisanja zapiskov, predelave učbeniških besedil, organizacije časa itn.),

- učenje učencev za samostojno iskanje pomoči (pri učiteljih, vrstnikih, svetovalnih delavcih itn.),
- vključevanje sodelovalnega učenja pri pouku in učenje učencev za sodelovalno učenje.

5 HIPOTEZE

1. Učenci s posebnimi potrebam, vključeni v večinsko šolo, so dobro sprejeti in imajo ustrezne programe pomoči.
2. Učitelji imajo dovolj znanj za delo z učenci s posebnimi potrebami.
3. Šolski sistem je dobro zastavljen za oblike šolanja otrok s posebnimi potrebami.

6 METODOLOGIJA

Raziskava je bila izvedena med učitelji razredne in predmetne stopnje (16 učiteljev) ter učenci in učenkami 5., 7., in 8. razredov (85 otrok) na osnovni šoli v starosti med 10 in 14 let. Anketa je bila anonimna in sem jo izvajala v mesecu januarju 2016, med poukom in pri razrednih urah. Poleg vprašanj o osnovnih podatkih učiteljev in učencev (razred, spol, starost in stopnja izobrazbe pri učiteljih), potrebnih za razvrščanje podatkov, je anketni vprašalnik zajemal deset oz. devet anketnih vprašanj. Pridobljeni podatki so bili po potrebi obdelani glede na spol in razred, analize so prikazane tabelarično in grafično. Nabori odgovorov so del tabele/grafa, kjer je to izvedljivo.

6.1 Interpretacija podatkov

V analizi so zajeti podatki, zbrani na osnovi odgovorov učiteljev in učencev v posameznih razredih, ki so bili prisotni na dan izvajanja anketiranja. Odstopanje od realnega števila učencev v posameznih razredih zaradi odsotnosti od pouka je minimalno in ni predvideno za prikaz v tabelah za analizo.

7 POGLED UČITELJEV IN UČENCEV NA UČENCE S POSEBNIMI POTREBAMI

7.1 Rezultati anketiranja in interpretacija – učitelji

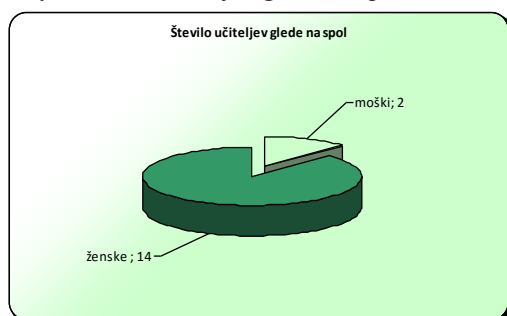
7.1.1 Analiza odgovorov učiteljev, ki so sodelovali v anketi glede na spol, starost in leta poučevanja

Spol

Tabela 1: Število učiteljev glede na spol

Učitelji	število	%
moški	2	12,5
ženske	14	87,5
skupaj	16	100,00

Graf 1: Število učiteljev glede na spol

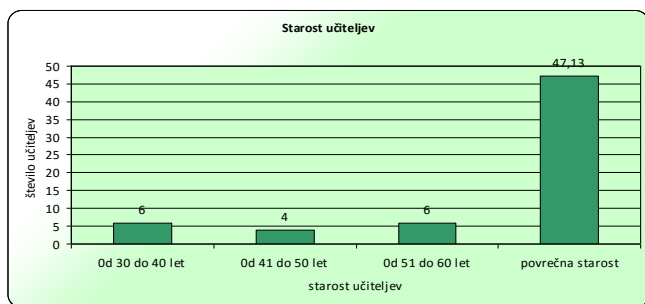
V anketi je sodelovalo 16 učiteljev. Od tega 14 žensk in 2 moška.

Starost

Tabela 2: Starost učiteljev

Starost	št. učiteljev
Od 30 do 40 let	6
Od 41 do 50 let	4
Od 51 do 60 let	6
povprečna starost	47,13

Graf 2: Starost učiteljev

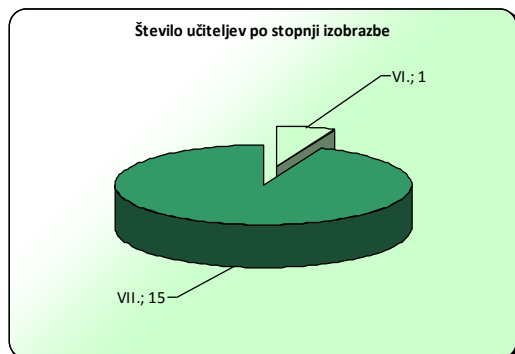
Povprečna starost učiteljev, ki so izpolnili anketo je 47 let.

Stopnja izobrazbe

Tabela 3: Število učiteljev po stopnji izobrazbe

Stopnja izobrazbe	Število
VI.	1
VII.	15

Graf 3: Število učiteljev po stopnji izobrazbe

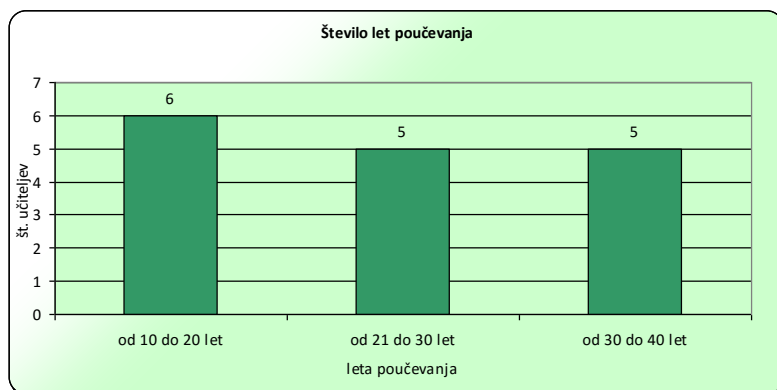
Vsi učitelji, razen enega, imajo zaključeno sedmo stopnjo izobrazbe.

Leta poučevanja

Tabela 4: Število let poučevanja

Število let poučevanje	št. učiteljev
od 10 do 20 let	6
od 21 do 30 let	5
od 30 do 40 let	5

Graf 4: Število let poučevanja

Povprečno število let poučevanje je 22,8, kar pomeni, da ima veličina anketiranih učiteljev dolgoletne izkušnje s poučevanjem.

7.1.2 Analiza ankete učitelji

1. vprašanje: *Ali poučujete otroke s posebnimi potrebami?*

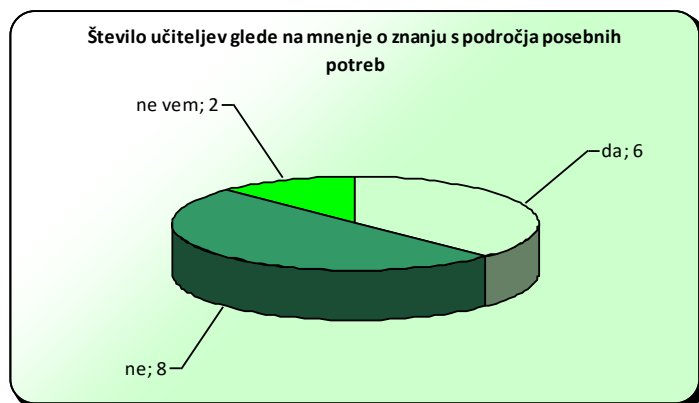
Vsi učitelji so odgovorili, da poučujejo otroke s posebnimi potrebami. To predstavlja 100 % vseh anketirancev. Ugotovila sem, da prav vsi učitelji poučujejo učence s posebnimi potrebami, torej imajo tudi izkušnje z njimi.

2. vprašanje: *Ali menite, da imate dovolj znanj s področja posebnih potreb?*

Tabela 5: Število učiteljev glede na mnenje o znanju s področja posebnih potreb

	št. učiteljev	%
da	6	37,5
ne	8	50,0
ne vem	2	12,5
Skupaj	16	100,0

Graf 5: Število učiteljev glede na mnenje o znanju s področja posebnih potreb

Šest učiteljev meni, da ima dovolj znanja s področja posebnih potreb. Osem jih je odgovorilo, da nimajo dovolj znanja. Dva učitelja pa nista vedela, kaj bi odgovorila.

Ugotovitev: Polovica anketiranih učiteljev meni, da nima dovolj znanja. Ugotovila pa sem tudi, da se nekateri učitelji ne znajo odločiti, kaj menijo o sebi. Potrebno bi bilo imeti več predavanj o učencih s posebnimi potrebami glede na to, da jih prav vsi poučujejo in o sebi menijo, da vedo premalo. Torej takšni učitelji ne vedo, če do učencev s posebnimi potrebami pristopijo pravilno.

3. vprašanje: *Kje ste pridobili največ znanja s področja posebnih potreb?*

Večina jih je odgovorilo, da so največ znanja pridobili na seminarjih, predavanjih in v praksi, nekaj pa iz branja knjig, člankov in od sodelavcev, ki so študirali pedagogiko.

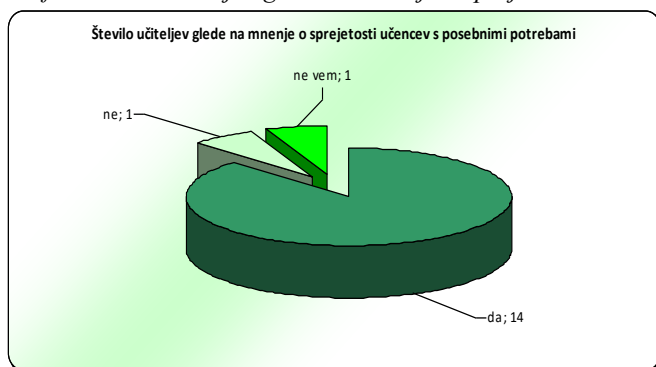
Ugotovitev: Učitelji se pozanimajo, če česa ne vedo, kar je zelo dobro glede na to, da jih poučujejo in jim morajo prav tako predati isto stopnjo znanja kot ostalim.

4. vprašanje: *Ali ste mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?*

Tabela 6: Število učiteljev glede na mnenje o sprejetosti učencev s posebnimi potrebami

	št. učiteljev	%
da	14	87,5
ne	1	6,25
ne vem	1	6,25
Skupaj	16	100,00

Graf 6: Število učiteljev glede na mnenje o sprejetosti učencev s posebnimi potrebami

Štirinajst učiteljev meni, da so otroci dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino. Eden meni, da niso dobro sprejeti, zaradi tega, ker je njihova motnja oz. posebnost moteča pri pouku in delu ter, da je njihovo obvladovanje in nadzorovanje samega sebe težavno.

Eden se ni mogel odločiti in je pojasnil, da so včasih učenci sprejeti, včasih pa ne. To je odvisno od vrste posebnih potreb. Meni, da so najslabše sprejeti učenci z vedenjskimi motnjami in nasilni učenci.

5. vprašanje: ***Katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo?***

Učitelji menijo, da se najpogostejše težave pri otrocih s koncentracijo in disleksijo. Nekateri menijo, da so nesamostojni in počasni.

6. vprašanje: ***Kdo vam pri razumevanju posebnih potreb največkrat priskoči na pomoč?***

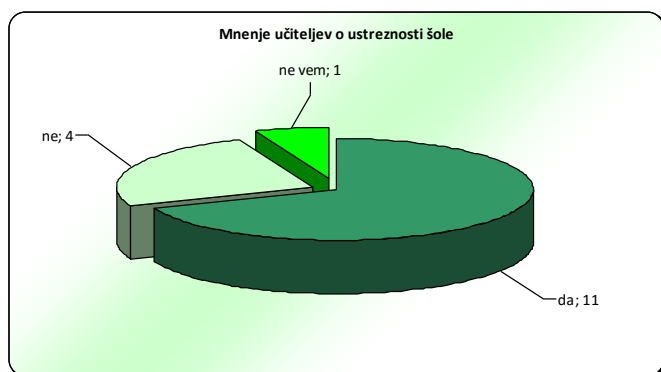
Učiteljem največkrat pomagajo defektologi/specialni pedagogi, nekaterim pa svetovalna delavka ali sodelavci. Eden izmed učiteljev meni, da z razumevanjem posebnih potreb nima težav, saj se zaveda, da je vsak otrok nekaj posebnega.

7. vprašanje: ***Ali ste mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?***

Tabela 7: Mnenje učiteljev o ustreznosti šole

	št. učiteljev	%
da	11	68,75
ne	4	25,00
ne vem	1	6,25
Skupaj	16	100,00

Graf 7: Mnenje učiteljev o ustreznosti šole

Enajst učiteljev je odgovorilo, da bi nekateri učenci dosegali boljše rezultate v šoli s prilagojenim programom. Štirje učitelji menijo, da je vseeno, v katero šolo hodijo. En učitelj, da bi nekateri učenci dosegali boljše rezultate v šoli s prilagojenim programom, drugi pa ne. Kot pojasnila so dodali, da večina učencev lahko doseže dobre rezultate tudi v večinskih

šolah, seveda z ustreznim načinom dela in pomočjo drugih. Eden od učiteljev navaja, da jim že sedaj zagotavljajo dovolj pomoči in znanja v večinski šoli.

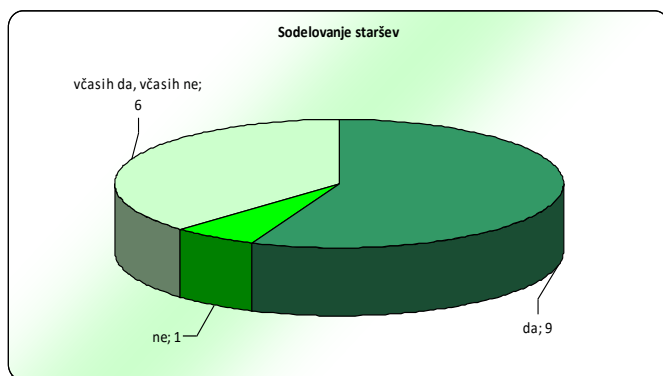
V šolo s prilagojenim programom sodijo učenci z zelo nizkimi sposobnostmi, saj bi v navedeni šoli delali v manjši skupini, s strokovnimi usposobljenimi delavci. Snov v šolah s prilagojenim programom je prilagojena prav tako tempo, oblike, metode dela, pripomočki so boljši. V navedeni šoli učenci gradijo pozitivno samopodobo, saj je program prilagojen njihovim potrebam in zato so tudi bolj uspešni. To ne vpliva na vse učence, saj so med njimi velike razlike v velikosti in stopnji težave. Tukaj gre predvsem za otroke z motnjami na čustvenem področju ter otroke z velikim primanjkljajem na učnem področju. Nekateri učitelji menijo, da bi učenci morali obiskovati šolo s prilagojenim programom predvsem takrat, kadar ob vsej pomoči še vedno niso uspešni in v primerih, ko s svojim neobvladljivim vedenjem onemogočajo delo v oddelku in s tem tudi svoj napredek. Nekateri učitelji navajajo, da je časovni pritisk v šoli s prilagojenim programom manjši, zmanjšan je obseg snovi že pri podajanju, lažje sledijo pouku in imajo večji občutek uspešnosti.

8. vprašanje: *Ali je sodelovanje s staršev otrok s posebnimi potrebami zadostno?*

Tabela 8: Sodelovanje staršev

	št. učiteljev	%
da	9	56,25
ne	1	6,25
včasih da, včasih ne	6	37,50
Skupaj	16	100,00

Graf 8: Sodelovanje staršev

Devet učiteljev odgovarja, da starši dobro sodelujejo s šolo. Učitelji navajajo, da starši dobro sodelujejo s šolo, če se zavedajo pomembnosti skupnega dela in imajo realna pričakovanja.

Če se starši trudijo lahko, dosežejo pozitivne premike, vendar velikokrat prav oni naprtijo večino stvari šoli.

Eden od učitelj odgovarja, da starši ne sodelujejo dobro s šolo. Šest jih meni, da včasih sodelujejo dobro, včasih pa ne, odvisno od posameznikov. Učitelji navajajo, da se brez ustreznega pristopa staršev in njihovega sodelovanje s šolo dela velika škoda otroku.

9. vprašanje: ***Koliko prilagajanje vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?***

To je odvisno od razredne skupnosti. Če je učencem dobro predstavljen program pomoči učenca in učenec te pomoči ne izkorišča, ni nobenih težav v razredni skupnosti. Če učitelj pravilno usmerja delo in vključitev otroka v razred, je otrok s posebnimi potrebami sprejet. Ne samo to, tudi otroci se lahko kaj naučijo, ko pomagajo sošolcu s posebnimi potrebami. Učitelji menijo, da so otroci dobro sprejeti med sošolci, saj se tudi veliko pogovarjajo o različnih potrebah, ki jih imajo učenci s posebnimi potrebami in jih spodbujajo k medsebojni pomoči. V obdobju, ko ti otroci niso ocenjeni s številčnimi ocenami (I. triada), je težav manj, kasneje več. Kadar učenci začutijo, da rezultati niso odraz dela in sposobnosti, jih to moti. Ko vidijo, da so učenci s posebnimi potrebami dobili test, katerega vsebina je identična, to sprejmejo. Če ugotoviš, da ni sprejetosti v razredu, moraš delati s celo razredno skupnostjo (razne delavnice). Na tak način seznanimo učence s situacijo, da sošolci lahko prepoznajo posebnost in primerno reagirajo (seveda, če to želijo).

10. vprašanje: ***Kaj bi predlagali kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?***

Širje učitelji niso odgovorili oz. niso imeli predlogov. 12 jih je odgovorilo in dalo naslednje pripombe:

- da je potrebno dobro poznavanje otrokovih motenj,
- dobro sodelovanje s starši,
- načrtno delo,
- več sodelovanja,
- da se otrokom s posebnimi potrebami ne sme dajati potuhe,

- več izobraževanja,
- dopovedati otroku, da se z delom veliko doseže,
- delavnice – izmenjava izkušenj,
- predavanja za starše,
- več individualnega dela z navedenimi učenci,
- več odgovornosti,
- od učenca je potrebno zahtevati le toliko, kolikor zmore,
- ni dobro jemati navedenih učencev od rednih ur pouka,
- poiskati otrokova močna področja ...

Mnenje posameznikov je, da bi bilo bolje, če bi otrok obiskoval šolo s prilagojenim programom.

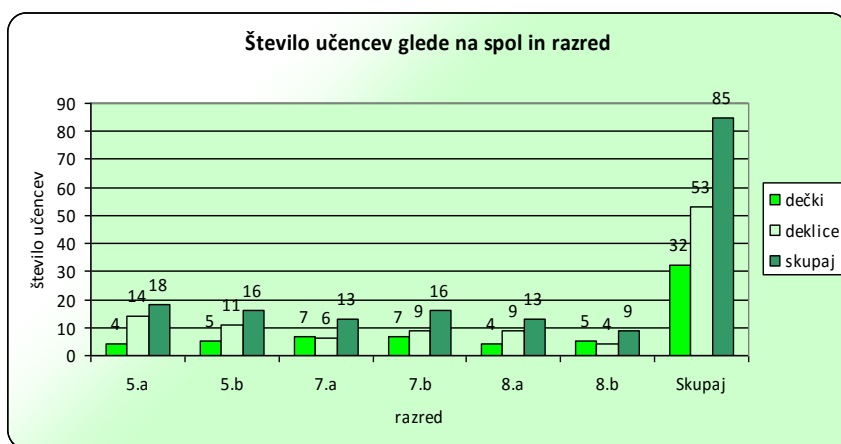
7.2 Rezultati anketiranja in interpretacija – učenci

7.2.1 Analiza učenci, ki so sodelovali v anketi glede na spol in razred

Tabela 9: Število učencev glede na spol in razred

razred	dečki	deklince	Skupaj
5.a	4	14	18
5.b	5	11	16
7.a	7	6	13
7.b	7	9	16
8.a	4	9	13
8.b	5	4	9
Skupaj	32	53	85

Graf 9: Število učencev glede na spol in razred

Anketiranih je bilo 85 učencev iz 5. a, 5. b, 7. a, 7. b, 8. a, 8. b razreda od tega je bilo 53 deklic in 32 dečkov. Povprečna starost anketiranih učencev je 11,5 let.

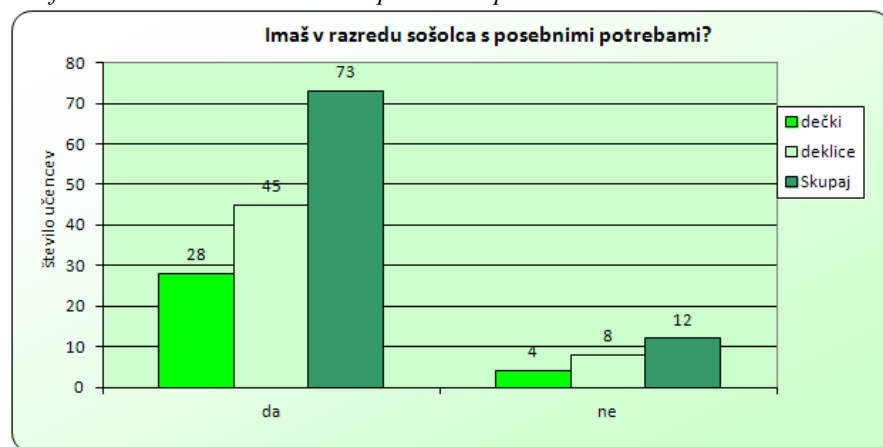
7.2.2 Analiza ankete učenci

1. vprašanje: *Ali imaš v razredu sošolca s posebnimi potrebami?*

Tabela 10: *Imaš v razredu sošolca s posebnimi potrebami?*

razred	dečki		deklice		Skupaj	
	da	ne	da	ne	da	ne
5.a	4	0	11	3	15	3
5.b	5	0	11	0	16	0
7.a	5	2	2	4	7	6
7.b	6	1	9	0	15	1
8.a	4	0	8	1	12	1
8.b	4	1	4	0	8	1
Skupaj	28	4	45	8	73	12

Graf 10: *Imaš v razredu sošolca s posebnimi potrebami?*

28 dečkov navaja, da imajo v razredu sošolca s posebnimi potrebami, 4-je, da ga nimajo.

45 deklicje odgovorilo, da imajo v razredu sošolca s posebnimi potrebami, 8, da ga nimajo.

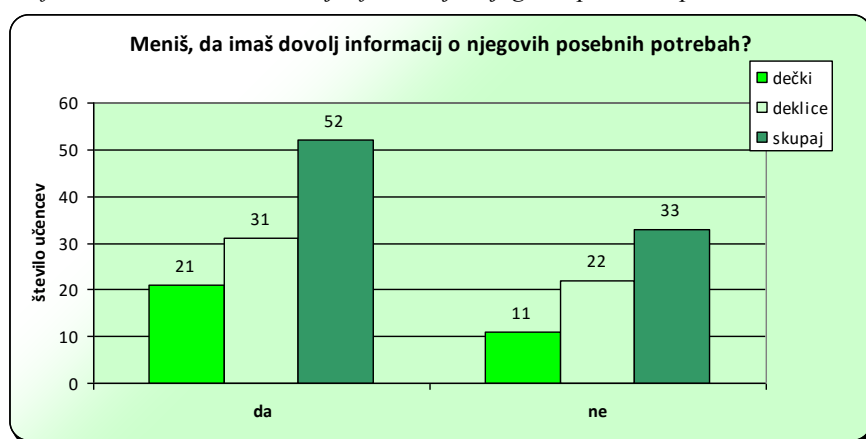
Iz odgovorov lahko sklepamo, da otroci vedo, da imajo v razredu otroke s posebnimi potrebami, saj jih je 73 odgovorilo z da, kar predstavlja 85,88 % vseh anketiranih.

2. vprašanje: *Ali meniš, da imaš dovolj informacij o njegovih posebnih potrebah?*

Tabela 11: *Meniš, da imaš dovolj informacij o njegovih posebnih potrebah?*

razred	dečki		deklince		Skupaj	
	da	ne	da	ne	da	ne
5.a	3	1	7	7	10	8
5.b	4	1	9	2	13	3
7.a	4	3	2	4	4	7
7.b	2	5	6	3	8	8
8.a	4	0	5	4	9	4
8.b	4	1	2	2	6	3
Skupaj	21	11	31	22	52	33

Graf 11: *Meniš, da imaš dovolj informacij o njegovih posebnih potrebah?*

21 dečkov odgovarja, da imajo dovolj informacij o njegovih posebnih potrebah, 11 jih meni, da nimajo dovolj informacij. 31 deklic ima dovolj informacij o njegovih posebnih potrebah, 22, jih nima dovolj.

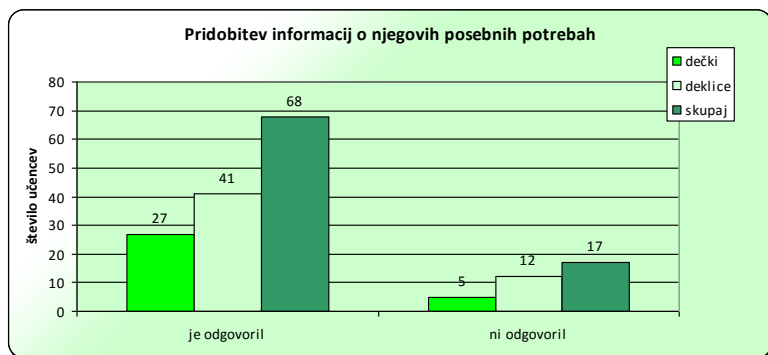
61,12 % anketiranih navaja, da ima dovolj informacij o sošolcu s posebnimi potrebami. Ugotovila sem, da 38,82 % otrok nima dovolj informacij.

3. vprašanje: *Kje si pridobil informacije o njegovih posebnih potrebah?*

Tabela 12: *Pridobitev informacij o njegovih posebnih potrebah*

razred	dečki		deklince		Skupaj	
	je odgovoril	ni odgovoril	je odgovoril	ni odgovoril	je odgovoril	ni odgovoril
5.a	4	0	11	3	15	3
5.b	4	1	10	1	14	2
7.a	6	1	4	2	4	3
7.b	6	1	8	1	14	2
8.a	3	1	5	4	8	5
8.b	4	1	3	1	7	2
Skupaj	27	5	41	12	68	17

Graf 12: Pridobitev informacij o njegovih posebnih potrebah

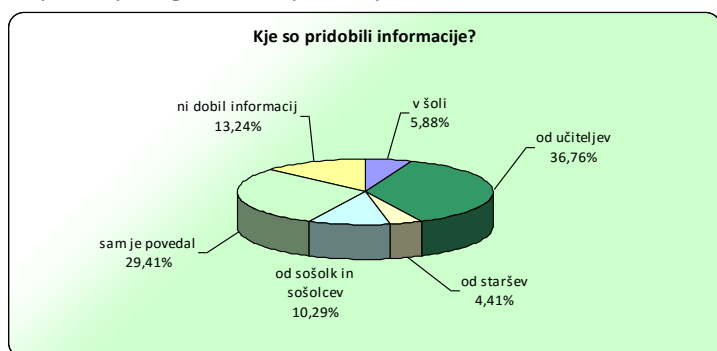

27 dečkov je odgovorilo, da so pridobili informacije o njegovih posebnih potrebah, 5 jih ni odgovorilo oziroma so odgovorili ne vem. 41 deklic je pridobilo informacije, 12 jih ni odgovorilo oziroma so odgovorile ne vem.

Tabela 13: Kje so pridobili informacije?

Kategorija	število otrok	%
v šoli	4	5,88
od učiteljev	25	36,76
od staršev	3	4,41
od sošolk in sošolcev	7	10,29
sam je povedal	20	29,41
ni dobil informacij	9	13,24
Skupaj	68	100,00

Graf 13: Kje so pridobili informacije?

Največ otrok (25) je zapisalo, da je informacije o posebnih potrebah njihovih sošolcev in sošolk pridobilo pri učiteljih. Prav tako je veliko otrok odgovorilo, da so informacije pridobili kar od samih sošolcev in sošolk, ki imajo posebne potrebe (20). Nekaj jih je za to izvedelo od ostalih sošolcev in sošolk (7) oziroma jih niso pridobili (9).

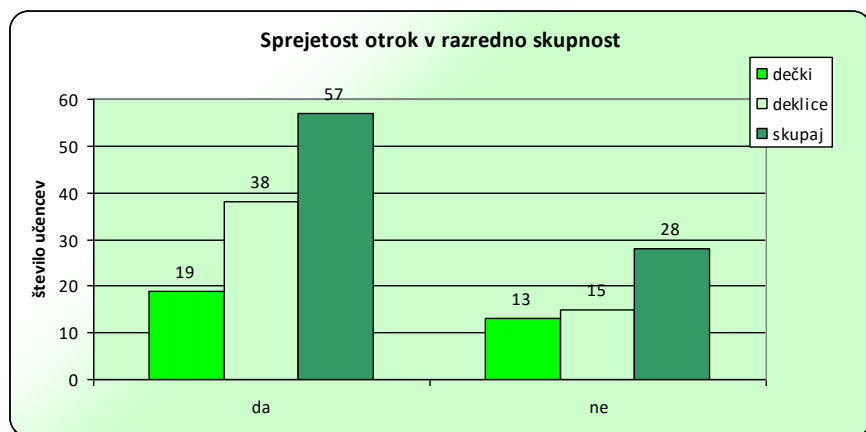
Ugotovila sem, da se učitelji kar precej pogovarjajo z učenci o učencih, ki imajo posebne potrebe in jih imajo v razredu. Veliko otrok si izmenja informacije med seboj, torej ni nikomur težko priznati, da ima nekakšno motnjo oziroma primanjkljaj na določenem področju.

4. vprašanje: *Ali si mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?*

Tabela 14: *Ali si mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?*

razred	dečki		deklince		Skupaj	
	da	ne	da	ne	da	ne
5.a	2	2	9	5	11	7
5.b	5	0	11	0	16	0
7.a	4	3	3	3	4	6
7.b	2	5	5	4	7	9
8.a	2	2	6	3	8	5
8.b	4	1	4	0	8	1
Skupaj	19	13	38	15	57	28

Graf 14: *Ali si mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?*

19 dečkov in 38 deklic se je opredililo z da, 13 dečkov in 15 deklic z ne.

67,06 % anketiranih jih meni, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno skupnost.

Tisti, ki so odgovorili z ne, so mnenja, da so ti otroci nasilni, imajo grd besedni zaklad in se radi prepirajo. Drugi so zapisali, da ni prav, da bi bili sprejeti v šolsko oz. razredno skupnost. Mnenja so tudi, da se drugi sošolci iz njih norčujejo, jih zavračajo v svoji skupnosti in jih izločijo iz družbe, hkrati pa so se nekateri opredelili, da bi se učenci s posebnimi potrebami

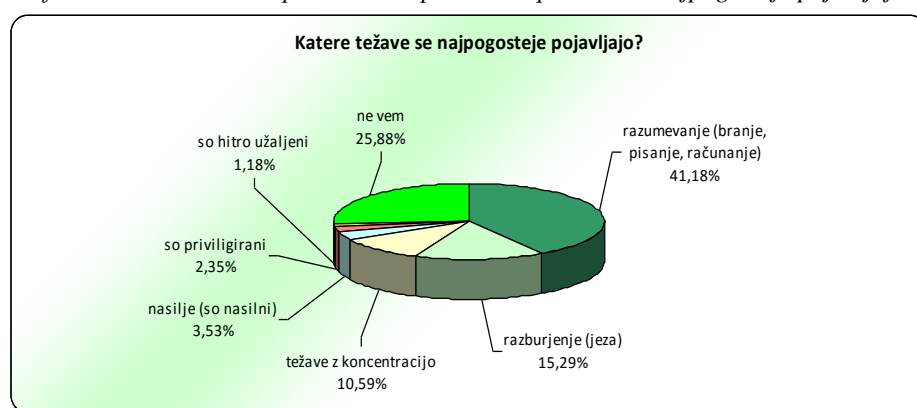
morali boljše potruditi za vključitev med ostale učence. Mislijo tudi, da bi ti otroci morali obiskovati šolo s prilagojenim programom, saj da je z njimi kaj narobe, ker ne dojamajo takoj oziroma ne razumejo materije. Tisti, ki so odgovorili z da, so mnenja, da se ti učenci dobro razumejo z ostalimi sošolci in sošolkami, imajo prijatelje, se z njimi igrajo, se od njih učijo, dobijo dodatno pomoč s strani stroke, se lepo obnašajo, drugi učenci jih spoštujejo in jim dajejo podporo, saj se bi slabo počutili, če jih ne bi sprejemali, ker imajo tudi oni pravico do sprejetosti v skupnost. Učitelji vlagajo veliko truda, da so ti učenci sprejeti v razredno skupnost.

5. vprašanje: ***Katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo?***

Tabela 15: Katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo?

Kategorija	število otrok	%
razumevanje (branje, pisanje, računanje)	35	41,18
razburjenje (jeza)	13	15,29
težave z koncentracijo	9	10,59
nasilje (so nasilni)	3	3,53
so privilegirani	2	2,35
so hitro užaljeni	1	1,18
ne vem	22	25,88
Skupaj	85	100,00

Graf 15: Katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo?

Kot najpogostejši razlog za težave pri otrocih s posebnimi potrebami anketirani učenci navajajo težave z razumevanjem – 41,18 % anketiranih (branje - slabo in počasno, pisanje, računanje, govorne napake, disleksija), slabše ocene, ne razumejo navodil, zato takšni učenci potrebujejo dodatno pomoč in več časa za učenje. Naslednji najpogostejši razlog so zapisali, da se otroci s posebnimi potrebami hitreje razburijo (15,29 % anketiranih), izražajo svojo

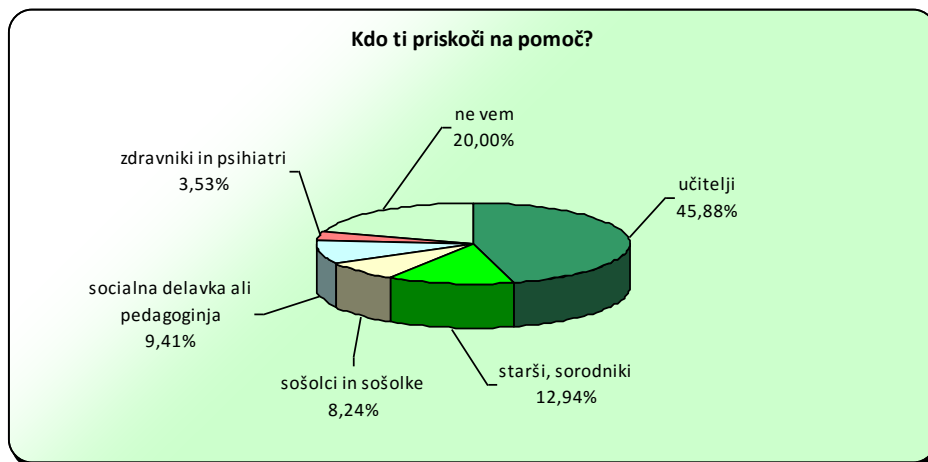
jezo na svoj način (so nesramni in žalijo). Prav tako imajo težave s koncentracijo (10,59 % anketiranih je takšnega mnenja) – ne morejo slediti pouku in ga večkrat tudi motijo. Mnenja so tudi, da ima nekaj otrok tudi težave z nasiljem, do so privilegirani in nekateri tudi zelo hitro užaljeni. Zelo veliko otrok kar 25, 88 % pa ni odgovorilo oz. ne vedo, katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo, kar pomeni, da so slabo seznanjeni s težavami otrok s posebnimi potrebami.

6. vprašanje: ***Kdo ti pri razumevanju posebnih potreb priskoči na pomoč?***

Tabela 16: Kdo ti pri razumevanju posebnih potreb priskoči na pomoč?

Kategorija	število otrok	%
učitelji	39	45,88
starši, sorodniki	11	12,94
sošolci in sošolke	7	8,24
socialna delavka ali pedagoginja	8	9,41
zdravniki in psihiatri	3	3,53
ne vem	17	20,00
Skupaj	85	100,00

Graf 16: Kdo ti pri razumevanju posebnih potreb priskoči na pomoč?

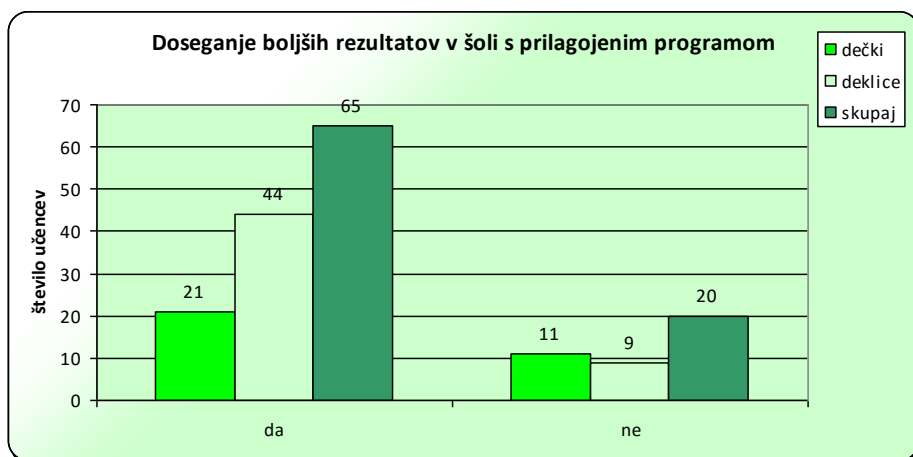
Učenci so zapisali, da jim pri razumevanju posebnih potreb priskoči na pomoč največkrat učitelj, kar 45,88 %, naslednja je socialna delavka oz. pedagoginja v šoli , 9,41 %, sledijo sošolci in sošolke (8,24 %) in zdravniki ali psihiatri s 3,53 %. Kar veliko otrok 20 % pa ne ve oz. ni odgovorilo, kdo ti pri razumevanju posebnih potreb lahko priskoči na pomoč, kar pomeni, da niso seznanjeni z osebami, ki ti lahko pomagajo, da bi lažje razumeli težave otrok s posebnimi potrebami.

7. vprašanje: *Ali si mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?*

Tabela 17: *Ali si mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?*

razred	dečki		deklince		Skupaj	
	da	ne	da	ne	da	ne
5.a	3	1	14	0	17	1
5.b	5	0	9	2	14	2
7.a	4	3	6	0	4	3
7.b	5	2	7	2	12	4
8.a	2	2	4	5	6	7
8.b	2	3	4	0	0	3
Skupaj	21	11	44	9	65	20

Graf 17: *Ali si mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?*

21 dečkov in 44 deklic se je opredililo z da, 11 dečkov in 9 deklic z ne.

Večina anketiranih otrok 65 od 85 oz. 76,47 % je mnenja, da bi učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom. Torej večina oziroma 3/4 anketiranih je zapisala, da bi otroci s posebnimi potrebami morali obiskovati šole s prilagojenim programom in to predvsem zato, da bi jim olajšali delo, lažje bi razumeli snov, imeli bi ustrezno pomoč, ki jo potrebujejo, enostavneje bi se pripravili na spraševanje, teste, tako bi dobili boljše ocene in bi bili bolj uspešni, učitelji se jim bi več posvečali, imeli bi boljše rezultate, pri učenju se bi lažje zbrali.

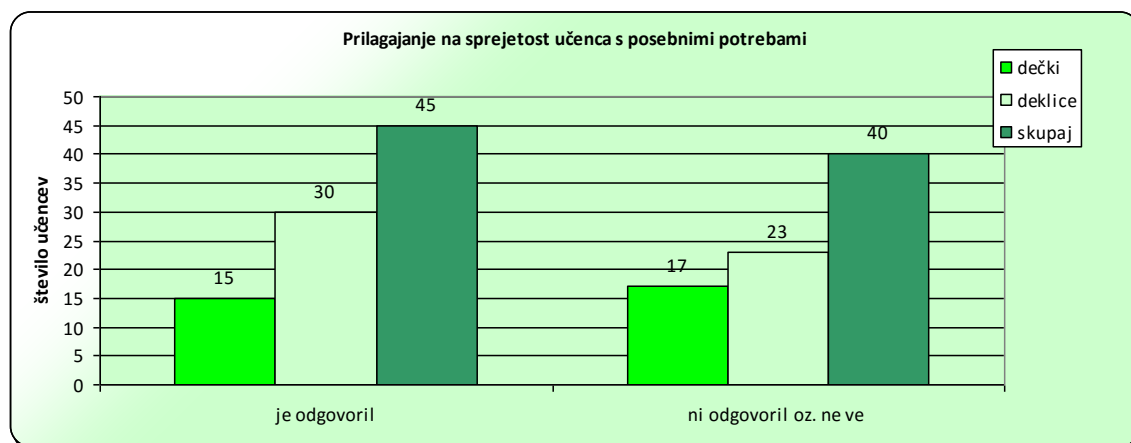
20 od 85 učencev je odgovorilo z ne oz. 23,53 %. Kot pojasnilo so dodali, da so to čisto enaki učenci kot ostali, naučiti se morajo delati sami, saj jim učitelji pomagajo le v osnovni šoli, v srednji šoli pa nimajo takšne pomoči oziroma možnosti. Nekateri menijo, da se jim prav tako v šoli s prilagojenim programom ne bi dalo učiti, šolski program je dovolj prilagojen, zato jim ni treba obiskovati šol s prilagojenim programom, vsak se trudi za svoje ocene, če bi obiskovali šolo s prilagojenim programom, ne bi bilo pravično do njih.

8. vprašanje: ***Koliko prilagajanja vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?***

Tabela 18: Koliko prilagajanja vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?

razred	dečki		deklíce		Skupaj	
	je odgovoril	ni odgovoril oz. ne ve	je odgovoril	ni odgovoril oz. ne ve	je odgovoril	ni odgovoril oz. ne ve
5.a	4	0	7	7	11	7
5.b	3	2	7	4	10	6
7.a	2	5	2	4	4	9
7.b	2	5	7	2	9	7
8.a	1	3	5	4	6	7
8.b	3	2	2	2	5	4
Skupaj	15	17	30	23	45	40

Graf 18: Koliko prilagajanja vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?

15 dečkov in 30 deklic je podalo svoj odgovor, 17 dečkov in 23 deklic pa ni podalo odgovora na zastavljeno vprašanje oz. ne vedo kaj bi odgovorili.

Polovica otrok, ki je odgovorila na zastavljeno vprašanje, je mnenja, da prilagajanja veliko vplivajo na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev. Na ta način mu pomagaš, lažje se prilagaja in izraža svoje sposobnosti. Če ga ne sprejemamo, se počuti

neenakovreden ostalim. Nekateri sošolci jim želijo vedno pomagati, a učenci s posebnimi potrebami zavračajo pomoč.

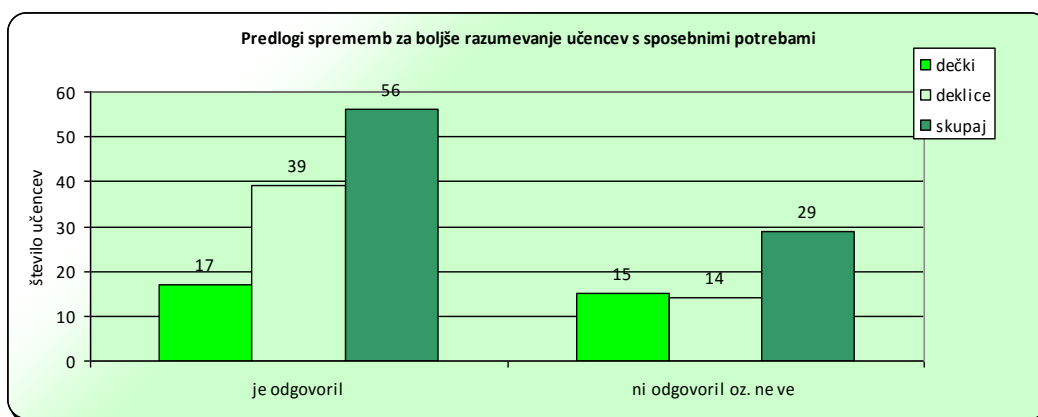
Drugi so navedli, da prilaganje vpliva negativno, saj prihaja do zavisti in mišljenja oz. mnenja o neenakovrednosti. Prav tako včasih prihaja do preprirov med učenci. Prav tako so otroci mnenja, da je odvisno za katerega učenca gre. Verjetno so nekateri bolj iziogibajo in nepravilno razlagajo pomoč kot drugi. Prav tako so zapisali, da sošolci in sošolke vedno sprejmejo učenca s posebnimi potrebami. Drugi so mnenja, da je škoda časa za slabše, bolje bi ga bilo izkoristiti za boljše učence.

9. vprašanje: ***Kaj bi predlagal kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?***

Tabela 19: Kaj bi predlagal kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?

razred	dečki		dekllice		Skupaj	
	je odgovoril	ni odgovoril oz. ne ve	je odgovoril	ni odgovoril oz. ne ve	je odgovoril	ni odgovoril oz. ne ve
5.a	3	1	10	4	13	5
5.b	2	3	9	2	11	5
7.a	5	2	4	2	4	4
7.b	3	4	9	0	12	4
8.a	1	3	4	5	5	8
8.b	3	2	3	1	6	3
Skupaj	17	15	39	14	56	29

Graf 19: Kaj bi predlagal kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?

17 dečkov in 39 deklic je podalo svoj odgovor, 15 dečkov in 14 deklic pa ni podalo odgovora na zastavljeno vprašanje oz. ne vedo kaj bi odgovorili.

Predlogi učencev kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami so naslednji:

- da bi otroci s posebnimi potrebami imeli lažje naloge,
- da bi jim pomagali in jih razumeli,
- da bi jih vključili v igro,
- dobro sodelovanje z učitelji,
- prilagojen program,
- več sodelovanja,
- da bi počasneje jemali snov,
- pogovori z učencem pred sprejemom v razredno skupnost,
- razlaga s slikami in gradivom , ki bi ga lažje razumeli,
- več pomoči,
- kaznovanje tistih, ki jih izzivajo,
- upoštevanje razrednih pravil,
- dodatne učne ure,
- da ostali sprejmejo drugačnost,
- da bi se jim učitelji več prilagali,
- lažje teste in lažje ustno spraševanje,
- da bi se učili posebej,
- da bi pri razredni uri več govorili o teh temah in znali take učence sprejemati medse,
- učenci s posebnimi potrebami bi se morali bolj potruditi, se več učiti in ponavljati snov,
- svoj razred otrok s posebnimi potrebami, katerim bi se učitelji več posvečali,
- da bi obiskovali šolo s prilagojenim programom,
- brez prilagajanja in normalno učenje,
- da bi tudi nam učencem (brez posebnih potreb) razložili, kakšne težave imajo otroci s posebnimi potrebami,
- več vizualnih pripomočkov.

8 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Ljudje s posebnimi potrebami so drugačni, vendar so drugim bolj podobni, kot se od njih razlikujejo. Imajo svoje želje, interese, prijatelje in seveda tudi svoje težave. Večina jih hodi v vrtec, kasneje v šolo. Po končanem šolanju se zaposlijo. Njihove potrebe vzgoje, izobraževanja in dela so včasih drugačne, posebne. Zato tudi sodijo v skupino oseb s posebnimi potrebami. Za vodilni strokovni in politični koncept na področju vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami dandanes po svetu in pri nas velja t. i. koncept vključevanja ali inkluzije. Temeljno izhodišče vključujočega načina dela z učenci s posebnimi potrebami je pogled na otroke v učilnici kot na skupnost različnih, izvernih posameznikov. Ko se o posebnih potrebah učencev z učnimi težavami govori v jeziku vključevanja, se jih razume kot posebne zaradi različnosti in posebnosti (izvirnosti) samih učencev. Iz ankete je razvidno, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti in imajo ustrezne programe pomoči.

9 RAZPRAVA

PRIMERJAVA ANKETNIH ENAKIH VPRAŠANJ UČITELJEV IN UČENCEV

1. vprašanje: *Ali ste mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?*

Večina učiteljev in otrok meni, da so učenci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno skupnost. Mišljenje otrok in učiteljev je podobno, kar je pozitivno za učence s posebnimi potrebami.

2. vprašanje: *Kdo vam pri razumevanju posebnih potreb največkrat priskoči na pomoč?*

Učiteljem največkrat pomagajo defektologi in specialni pedagogi. Ker se učitelji seznanjajo pri ljudeh, ki so za to področje izobraženi, to dobro prenesejo na učence. Drugače pa se učitelji kot učenci seznanjajo pri svetovalni delavki in pedagogih.

3. vprašanje: *Ali ste mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in boljše dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?*

Večina učiteljev in učencev meni, da bi učenci s posebnimi potrebami boljše in lažje rezultate dosegali v šoli s prilagojenim programom. Predvsem zato, da bi jim olajšali zadeve, lažje bi razumeli snov in imeli bi ustrezno pomoč, ki jo potrebujejo. Tisti, ki so odgovorili z odgovorom ne, so dodali, da jim že v večinski šoli nudijo dovolj znanja in da so to čisto enaki učenci kot ostali ter da se morajo naučiti delati sami, saj jim učitelji ne bodo vedno pomagali.

4. vprašanje: *Koliko prilagajanja vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?*

Odkvisno je od razredne skupnosti. Če je učenec dobro predstavljen program pomoči učenca in učenec te pomoči ne izkorišča, ni nobenih težav v razredni skupnosti. Učitelji menijo, da so otroci dobro sprejeti med sošolci, saj se veliko pogovarjajo o različnih potrebah, ki jih imajo učenci s posebnimi potrebami in jih spodbujajo k medsebojni pomoči.

Učitelji in učenci navajajo, da večkrat prihaja do zavisti, sploh v obdobju ocenjevanja.

5. vprašanje: *Kaj bi predlagali kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?*

Nekateri učenci povdarjajo, da bi bilo bolje, če bi obiskovali šolo s prilagojenim programom. Učenci in učitelji so se strinjali, da bi bilo treba več medsebojne pomoči, več dodatnih ur za učence s posebnimi potrebami in dober odnos z učitelji in učenci.

V nalogi sem si zadala naslednje hipoteze:

- ***Učenci s posebnimi potrebam, vključeni v večinsko šolo, so dobro sprejeti in imajo ustrezne programe pomoči.***

Učenci s posebnimi potrebami, vključeni v večinsko šolo, so dobro sprejeti in imajo ustrezne programe pomoči. Tako meni kar 14 učiteljev, kar predstavlja 87,5 % vseh anketiranih učiteljev in takšnega mnenja je 57 otrok kar predstavlja 67,06 % vseh anketiranih otrok, tako da hipoteza pod številko 1, ki sem si jo zastavila, drži.

- ***Učitelji imajo dovolj znanj za delo z učenci s posebnimi potrebami.***

Ugotovila sem, da prav vsi učitelji poučujejo učence s posebnimi potrebami, torej imajo tudi izkušnje.. Polovica anketiranih učiteljev meni, da nima dovolj znanja. Ugotovila pa sem tudi, da se nekateri učitelji ne znajo odločiti, kaj menijo o sebi. Hipoteza pod številko 2 delno drži, delno ne, zato bi bilo treba imeti več predavanj o učencih s posebnimi potrebami glede na to, da jih prav vsi anketirani učitelji poučujejo in o sebi menijo, da vedo premalo.

- ***Šolski sistem je dobro zastavljen za oblike šolanja otrok s posebnimi potrebami.***

Ali je šolski sistem dobro zastavljen za oblike šolanja otrok s posebnimi potrebami – hipoteza številka 3 - pa je ovržena, saj kar enajst učiteljev oz. 68,75 % meni, da bi učenci s posebnimi potrebami dosegali boljše rezultate v šoli s prilagojenim programom. Prav tako je večina anketiranih otrok 65 od 85 oz. 76,47 % odgovorila, da bi učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom. Zato bi bilo treba res skrbno preverjati otroke, kakšne in katere potrebe sploh imajo.

10 ZAKLJUČEK

Učenci s posebnimi potrebami sodobro sprejeti v šolsko oz. razredno skupnost. Večinoma jih z veseljem sprejmemo v družbo. V šoli opažam, da se nekaterim učencem s posebnimi potrebami daje preveč ugodnosti, kar slabo vpliva na tiste, ki imajo v sebi velik potencial. Glede na to se, tudi preveč časa posveti učencem s posebnimi potrebami.

Nekateri, po mojem mnenju, ne bi smeli imeti odločbe, saj so včasih še bolj sposobni kot tisti, ki niso prepoznani kot učenci s posebnimi potrebami. Potrebno bi bilo res podrobno preveriti, kdo ima primanjkljaje na posameznih področjih, katerih in nato oceniti, komu dodeliti odločbo s prilagoditvami: podaljšan čas pisanja, branje navodil, individualne ure. Odsotnost od pouka včasih ni najboljša izbira, saj se učenci manj naučijo pri individualnih urah kot pri rednem pouku, kjer snov razloži učiteljica, ki ta predmet poučuje.

PRILOGE

Vprašalnik za učitelje

Sem _____ in sem se lotila raziskave »Socialna vključenost otrok s posebnimi potrebami«. Prosim vas, da mi odgovorite na spodaj zastavljena vprašanja in se vam za sodelovanje že vnaprej zahvaljujem.

SPOL: M Ž

Starost: _____

Stopnja izobrazbe: _____

Število let poučevanja: _____

1. Ali poučujete tudi otroke s posebnimi potrebami? DA NE

2. Ali menite, da imate dovolj znanj s področja posebnih potreb? DA NE

3. Kje ste pridobili največ znanja s področja posebnih potreb?

4. Ali ste mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?

DA NE

Če ne, čemu to pripisujete?

5. Katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo?

6. Kdo vam pri razumevanju posebnih potreb največkrat priskoči na pomoč?

7. Ali ste mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?

DA NE

Utemeljite svojo trditev.

8. Ali je sodelovanje staršev otrok s posebnimi potrebami zadostno?

9. Koliko prilagajanj vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?

Utemeljite odgovor.

10. Kaj bi predlagali kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?

Hvala za sodelovanje

Vprašalnik za učence

Sem _____ in sem se lotila raziskave »Socialna vključenost otrok s posebnimi potrebami«. Prosim vas, da mi odgovorite na spodaj zastavljena vprašanja in se vam za sodelovanje že vnaprej zahvaljujem.

SPOL: M Ž

Starost: _____

Razred: _____

1. Ali imaš v razredu sošolca s posebnimi potrebami? DA NE
2. Ali meniš, da imaš dovolj informacij o njegovih posebnih potrebah? DA NE
3. Kje si pridobil informacije o njegovih posebnih potrebah?

4. Ali si mnenja, da so otroci s posebnimi potrebami dobro sprejeti v šolsko oz. razredno sredino?

DA NE

Utemelji tvoj odgovor.

5. Katere težave se pri otrocih s posebnimi potrebami najpogosteje pojavljajo?

6. Kdo ti pri razumevanju posebnih potreb lahko priskoči na pomoč?

7. Ali si mnenja, da bi nekateri učenci s posebnimi potrebami lažje in bolje dosegali rezultate v šoli s prilagojenim programom?

DA NE

Utemelji svojo trditev.

8. Koliko prilagajanja vpliva na sprejetost učenca s posebnimi potrebami v razredu s strani sošolcev?

Utemelji odgovor.

9. Kaj bi predlagal kot spremembo za boljše razumevanje in delo z učenci s posebnimi potrebami?

Hvala za sodelovanje.

VIRI

1. Bečaj, J. (1987): Potrebe in možnosti posebne obravnave otrok v šoli. V Z. Jelenc (ur.) *Drugačnost otrok v šoli* (str. 22–37). Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.
2. Bric, B. (1963): *Družinski vplivi na učni neuspeh in družbena pomoč učencem: Ugotovitve na OŠ Tone Čufar, Jesenice*. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.
3. Franković, D. (1963): *Enciklopedijski rječnik pedagogije*. Zagreb; Matica Hrvatska.
4. Galeša, M., Gartner, B. in Palir, R. (1972): *Vzroki osipa v OŠ: poskus ugotavljanja nekaterih etioloških faktorjev osipa v osnovnih šolah z vidika otroka, družine in učiteljev*. Maribor: Obzorja.
5. Jelenc, Z. (1972): Prispevek k oblikovanju služb za specialno pomoč otrokom z motnjami, odkloni in posebnosti v osebnem razvoju v Sloveniji. V F. Pediček (ur.). *Drugi posvet slovenskih pedagogov* (str. 279–288). Ljubljana: Zveza pedagoških društev Slovenije.
6. Lužnik, M. (1972): Organizacija in delovanje osnovnošolskega sistema. V F. Pediček (ur.). *Drugi posvet slovenskih pedagogov* (str. 595–597). Ljubljana: Zveza pedagoških društev Slovenije.
7. Magajna, L. in Gradišar, A. (1990): Prispevek Svetovalnega centra k dopolnilnemu izobraževanju učiteljev. *Vzgoja in izobraževanje: revija za teoretična in praktična vprašanja vzgojno izobraževalnega dela*, 21 (2), (str. 37–39).
8. Makarovič, J. (1987): Od drugačnosti k različnosti. V Z. Jelenc (ur.), *Drugačnost otrok v naši šoli: zbornik s strokovnega posvetovanja*, ki je bilo v Ljubljani, 17. in 18. septembra 1986 (str. 38-52). Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.
9. Mičić, F., Rupnik Vec, T. in Vuradin Popovič, J. (1998): *Kako do znanja psihologije: didaktično metodični priročnik za učitelje psihologije v srednjih šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
10. Mikuš-Kos, A. (1972): Vključevanje mentalno higienskih načel v šolski sistem. V F. Pediček (ur.), *Drugi posvet slovenskih pedagogov* (str. 149-158). Ljubljana: Zveza pedagoških društev.
11. Mikuš-Kos, A. (1979): Razvojna pot obravnavanja specifičnih učnih težav. V M. Budnar, M. Dolničar, A. Kos, M. Skalar in B. Šali, *Otroci s specifičnim učnimi težavami v sodobni družbi* (str. 18-19). Ljubljana: Univerzum.
12. Mikuš-Kos, A. in Svetina, J. (1971): *Nemirni učenec: otroci z blažjimi motnjami ali posebnostmi možganskega delovanja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

13. Mikuš-Kos, A. (1985): Hiperkinetični sindrom, specifične učne težave, minimalna cerebralna disfunkcija. *Zdravstveni obzornik: strokovno glasilo Zveze društev medicinskih sester Slovenije*, (str. 216-229).
14. Oberlintner, R. (1965): *Kako pomagamo učencem pri učenju: nekatere oblike in načini dela*. Ljubljana: DZS.
15. Pediček, F. (1987): Drugačnost otrok v osnovni šoli. V Z. Jelenc (ur.), *Drugačnost otrok v naši šoli : zbornik s strokovnega posvetovanja*, ki je bilo v Ljubljani, 17. in 18. septembra 1986 (str. 66-77). Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.
16. Pulec Lah, S., Velikonja, M. (2011): *Učenci z učnimi težavami: izbrana poglavja*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
17. Skalar, M. (1979): Razvojni oddelki – manjše skupine. V M. Budnar, M. Dolničar, A. Kos, M. Skalar in B. Šali, *Otroci s specifičnimi učnimi težavami v sodobni družbi* (str. 39-43). Ljubljana: Univerzum.
18. Slodnjak, V. (2006): Ambulantna dejavnost: kadri, financiranje, razvoj. V *Mozaik našega delovanja: zbornik prispevkov ob 50-letnici Svetovalnega centra za otroke, mladostnike in starše Ljubljana* (str. 14-61). Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana.
19. Strmčnik, F. (1993): Pedagoška ustvarjalnost Gustava Šiliha. V M. Tancer (ur.), *Stoletnica rojstva Gustava Šiliha (1893-1961-1993): jubilejni zbornik* (str. 9-24). Maribor: Društvo pedagoških delavcev.
20. Svetina, J. (1972): Zamisel razvojnih oddelkov. V F. Pediček (ur.), *Drugi posvet slovenskih pedagogov* (str. 527-530). Ljubljana: Zveza pedagoških društev Slovenije.
21. Šali, B. (1971): *Legastenija: skripta*. Ljubljana: Zavod SR Slovenije za rehabilitacijo invalidov.
22. Šegula, I., Puhar, H. in Šilih, G. (1956): *Psihološko opazovanje otroka*. Ljubljana: Pedagoški center – Svet za šolstvo.
23. Šilih, G. (1961): *Očrt splošne didaktike*. Ljubljana: DZS.
24. Uranjek, A. in Lovšin, M. (1972): *Otrok, ki se težko uči*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
25. Vivod, J. (1972): Usposabljanje prizadetih otrok. V F. Pediček (ur.), *Drugi posvet slovenskih pedagogov* (str. 601-602). Ljubljana: Zveza pedagoških društev.
26. Zakon o osnovni šoli (ZOsn) (1996): Uradni list Republike Slovenije, št. 12/1996.
27. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (2011): Uradni list Republike Slovenije, št. 58/2011.
28. Žerovnik, A. (1970): *Igrajmo se, premagajmo težave: vaje za otroke s specifičnimi učnimi težavami*. Ljubljana: Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani.